

GUVERNUL REPUBLICII MOLDOVA

HOTĂRÂRE nr. ____

din _____ 2023

Chișinău

Privind aprobarea Regulamentului cu privire la activitatea Fondului pentru antreprenoriat și creștere economică a Moldovei

În temeiul art. 13¹ alin. (5) din Legea nr. 179/2016 cu privire la întreprinderile mici și mijlocii (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2016, nr. 306-313, art. 651), cu modificările ulterioare, Guvernul HOTĂRĂȘTE:

1. Se aprobă Regulamentul cu privire la activitatea Fondului pentru antreprenoriat și creștere economică a Moldovei (se anexează).

2. În anexa nr. 2 la Hotărârea Guvernului nr. 487/2022 cu privire la organizarea și funcționarea Instituției Publice Organizația pentru Dezvoltarea Antreprenoriatului (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2022, nr. 221-229, art. 578), poziția „**Fondul de accelerare și dezvoltare a economiei (direcție)**” se substituie cu poziția „**Fondul pentru antreprenoriat și creștere economică a Moldovei (direcție)**”.

3. Controlul asupra executării prezentei hotărâri se pune în sarcina Ministerului Dezvoltării Economice și Digitalizării.

4. Prezenta hotărâre intră în vigoare la data publicării în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

Prim-ministru

DORIN RECEAN

Contrasemnează:

Viceprim-ministru,
ministrul dezvoltării
economice și digitalizării

Dumitru ALAIBA

Ministrul finanțelor

Veronica Sirețeanu

Aprobat
prin Hotărârea Guvernului nr. /2023

REGULAMENT
cu privire la activitatea Fondului pentru antreprenoriat
și creștere economică a Moldovei

I. DISPOZIȚII GENERALE

1. Prezentul Regulament reglementează modul de organizare și funcționare a Fondului pentru antreprenoriat și creștere economică a Moldovei (în continuare – *FACEM*), precum și modul de utilizare a mijloacelor financiare ale acestuia.

2. Principiile care stau la baza activității *FACEM* sunt:

1) *transparența* – punerea la dispoziția tuturor celor interesați a informațiilor referitoare la posibilitatea de a obține finanțare, criteriile de eligibilitate, produsele de finanțare, examinarea cererii de finanțare, utilizarea mijloacelor financiare ale *FACEM*, rezultatele controlului Curții de Conturi și ale auditului extern independent;

2) *diversitatea* – tratamentul nediscriminatoriu al solicitanților de informații sau finanțare;

3) *egalitatea* – criteriile de selecție și condițiile de aprobare a finanțărilor sunt stabilite astfel încât orice solicitant eligibil să aibă șanse egale la obținerea finanțării;

4) *libera concurență* – asigurarea condițiilor egale pentru ca orice bancă sau organizație de creditare nebancară care întrunește criteriile de eligibilitate să poată deveni entitate financiară parteneră;

5) *primul venit, primul servit* – acceptarea cererilor de finanțare a solicitanților care corespund criteriilor de eligibilitate se realizează respectând consecutivitatea înregistrării cererilor, în limita disponibilului de finanțare.

3. În sensul prezentului Regulament se definesc următoarele noțiuni:

1) *autoritatea de supraveghere* – autoritate publică autonomă, abilitată prin lege cu atribuții privind reglementarea și supravegherea băncilor, a organizațiilor de creditare nebancară;

2) *beneficiar* – întreprindere care a obținut finanțare din mijloacele financiare ale *FACEM* în modul stabilit în prezentul Regulament;

3) *contract de colaborare* – contract-cadru încheiat în scris între Instituția Publică Organizația pentru Dezvoltarea Antreprenoriatului (în continuare – *ODA*) și entitatea financiară parteneră, în scopul valorificării mijloacelor financiare ale *FACEM*. Modelul contractului de colaborare se aprobă de către *ODA*;

4) *contract de finanțare* – contract de credit încheiat în scris între entitatea

financiară parteneră și beneficiarul produsului de finanțare al ODA;

5) *costul creditului* – dobândă, comisioane, taxe, prime de asigurare și alte plăți aferente creditelor pe care trebuie să le suporte beneficiarul în legătură cu contractul de credit;

6) *credit neperformant* – credit acordat, clasificat de bancă sau organizația de creditare nebancară, conform actelor normative ale autorității de supraveghere, în oricare dintre următoarele categorii: substandard, dubios sau compromis;

7) *entitate financiară parteneră* – bancă sau organizație de creditare nebancară care a încheiat un contract de colaborare cu ODA;

8) *instrument de finanțare* – credit, compensare totală sau parțială a costurilor creditului sau alt avantaj de finanțare oferit întreprinderilor din mijloacele financiare ale FACEM în modul prevăzut în prezentul Regulament;

9) *produs de finanțare* – totalitatea condițiilor de finanțare a unor categorii de beneficiari prin prisma unui instrument de finanțare pasibil de combinat cu alte instrumente ale ODA de acordare a suportului pentru întreprinderi;

10) *risc de credit* – risc, actual sau viitor, de afectare a profiturilor și a capitalului ca urmare a neîndeplinirii de către debitor sau contraparte a obligațiilor contractuale sau a eșecului acestuia/acesteia în îndeplinirea celor stabilite în contract;

11) *solicitant* – întreprindere care solicită finanțare din mijloacele financiare ale FACEM în modul stabilit în prezentul Regulament.

4. În cazul în care ODA obține împrumut de stat în scopul recreditării, prevederile prezentului Regulament se aplică în măsura în care nu contravin Regulamentului privind recreditarea de stat, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 1136/2007.

5. Dacă prevederile prezentului Regulament contravin acordurilor internaționale la care Republica Moldova este parte, prevederile acordurilor internaționale au prioritate.

II. MISIUNEA ȘI OBIECTIVELE

6. Misiunea FACEM este îndreptată spre implementarea politicii de stat privind susținerea dezvoltării antreprenoriatului din Republica Moldova, prin oferirea accesului la finanțare cu costuri reduse.

7. În scopul realizării misiunii stabilite în pct. 6, FACEM are următoarele obiective:

1) dezvoltarea întreprinderilor din domeniile strategice și prioritare ale economiei naționale cu potențial de creștere;

2) stimularea creării și menținerii locurilor de muncă, prin sprijinirea întreprinderilor care contribuie la creșterea economică și ocuparea forței de

muncă;

3) sporirea suportului financiar oferit de stat către întreprinderi, în special cele micro, mici și mijlocii;

4) facilitarea accesului la finanțare a afacerilor cu potențial de creștere și dezvoltare;

5) sporirea competitivității afacerilor prin oferirea finanțării accesibile.

III. GESTIONAREA ȘI ORGANIZAREA ACTIVITĂȚII FACEM

Secțiunea 1. Organizarea internă a activității

8. FACEM este organizat sub forma unei subdiviziuni interne în cadrul ODA, fără personalitate juridică distinctă.

9. ODA oferă entităților financiare partenere mijloace financiare din resursele financiare ale FACEM în baza contractelor încheiate cu acestea și în conformitate cu condițiile, termenele și limitele de finanțare stabilite.

10. ODA elaborează, dezvoltă și aprobă produse de finanțare oferite din mijloacele financiare ale FACEM.

11. Produsele de finanțare sunt elaborate în conformitate cu prioritățile de politici publice stabilite de Guvern, obiectivele de dezvoltare a antreprenoriatului stabilite de Ministerul Dezvoltării Economice și Digitalizării, alte autorități ale administrației publice, condițiile stabilite în acordurile cu partenerii de dezvoltare și/sau donatorii.

12. Produsele de finanțare prevăd cel puțin: instrumentele de finanțare utilizate, categoriile de întreprinderi, domeniile strategice și prioritare ale economiei, destinația finanțărilor, valoarea maximă a finanțării oferite unui singur beneficiar, termenele maxime de rambursare, rata maximă a dobânzilor anuale, entitățile financiare partenere și expunerea maximă pentru fiecare entitate financiară parteneră, marja dobânzii maxime percepute de către entitățile financiare partenere.

13. ODA elaborează și aprobă reglementări interne (politici, regulamente, manuale, instrucțiuni) necesare pentru gestiunea eficientă și prudentă a mijloacelor financiare ale FACEM, în conformitate cu legislația și statutul său, cu coordonarea preliminară a acestora cu partenerii de dezvoltare și/sau donatorii, în baza acordurilor semnate.

Secțiunea a 2-a. Criteriile de eligibilitate pentru solicitant și entitatea financiară parteneră

14. Produsele de finanțare sunt oferite solicitantului care întrunește următoarele criterii generale de eligibilitate:

1) este înregistrat în Registrul de stat al unităților de drept din Republica Moldova și nu este în proces de insolvență, reorganizare sau lichidare;

2) nu are beneficiari efectivii înregistrați și/sau rezidenți ai jurisdicțiilor care nu implementează standardele internaționale de transparență stabilite conform actelor normative ale autorității de supraveghere, precum și ale Serviciului Prevenirea și Combaterea Spălării Banilor. În sensul prezentului punct, se aplică noțiunea „beneficiar efectiv”, stabilită în art. 3 din Legea nr. 308/2017 cu privire la prevenirea și combaterea spălării banilor și finanțării terorismului;

3) nu are restanțe față de bugetul public național;

4) întrunește criteriile specifice de eligibilitate stabilite în produsele de finanțare.

15. Produsele de finanțare sunt oferite beneficiarilor prin intermediul entităților financiare partenere, în baza contractului de colaborare încheiat de ODA cu acestea și în limitele resurselor financiare disponibile.

16. Banca sau organizația de creditare nebancară este eligibilă de a participa la valorificarea mijloacelor financiare ale FACEM dacă întrunește următoarele criterii de eligibilitate:

1) banca deține licență valabilă pentru activitatea de acordare de credite; organizația de creditare nebancară este înregistrată în Registrul organizațiilor de creditare nebancară autorizate;

2) banca nu este supusă procedurii de rezoluție sau de lichidare; activitatea organizației de creditare nebancară nu este suspendată, în proces de insolvență sau de lichidare; nu este în proces de reorganizare; nu este supusă de autoritatea de supraveghere unor măsuri de supraveghere care se referă la interzicerea acordării creditelor;

3) organizația de creditare nebancară dispune de o structură organizațională adecvată (consiliu în calitate de organ de supraveghere, comitete specializate de credite și administrare a riscurilor), realizează anual auditul extern al situațiilor financiare, dispune de personal calificat (cel puțin o funcție care asigură creditarea întreprinderilor, o funcție distinctă și independentă de administrare a riscurilor și o funcție distinctă și independentă de audit intern), dispune de produse de creditare, reguli și proceduri de evaluare și acordare a creditelor și a altor produse financiare către întreprinderi;

4) banca sau organizația de creditare nebancară deține un portofoliu de credite active acordate întreprinderilor. În cazul organizației de creditare nebancară, portofoliul de credite oferit întreprinderilor trebuie să constituie cel

puțin 20% din soldul tuturor creditelor active;

5) ponderea creditelor neperformante (substandarde, dubioase și compromise) nu este mai mare decât valoarea minimă dintre rata medie a creditelor neperformante pe sectorul de activitate (bancar sau nebancar) și 10%;

6) banca sau organizația nu are restanțe la bugetul public național;

7) banca sau organizația întrunește criteriile de eligibilitate stabilite conform acordurilor cu partenerii de dezvoltare și donatorii.

Secțiunea a 3-a. Selectarea și contractarea entității financiare partenere

17. Banca sau organizația de creditare nebancară care intenționează să devină entitate financiară parteneră depune o cerere la ODA, la care anexează documentele și informațiile ce demonstrează întrunirea criteriilor de eligibilitate stabilite în pct. 16.

18. ODA examinează cererea băncii sau a organizației de creditare nebancară în termen de 30 de zile. Cel târziu la expirarea acestui termen, ODA anunță entitatea respectivă despre acceptarea sau respingerea cererii.

19. În cadrul procesului de examinare a cererii recepționate conform pct. 17, dar nu mai târziu de a 20-a zi a termenului stabilit în pct. 18, ODA este în drept să solicite băncii sau organizației de creditare nebancară documente și informații care nu au fost anexate la cerere sau care conțin deficiențe, precum și, la necesitate, documente și informații suplimentare care au relevanță pentru procesul respectiv. Solicitarea se face în scris, cu precizarea documentelor și a informațiilor ce urmează a fi prezentate, precum și cu mențiunea că examinarea va avea loc după recepționarea tuturor documentelor și a informațiilor necesare.

20. Banca sau organizația de creditare nebancară transmite documentele și informațiile solicitate conform pct. 19 în termen de cel mult 5 de zile lucrătoare de la data recepționării solicitării. Pentru perioada respectivă, curgerea termenului de examinare a cererii stabilit în pct. 18 se suspendă.

21. Nerespectarea termenului stabilit în pct. 20 privind prezentarea documentelor și a informațiilor ce demonstrează întrunirea criteriilor de eligibilitate și/sau necorespunderea criteriilor de eligibilitate stabilite în pct. 16 reprezintă temei pentru respingerea cererii.

22. În cazul acceptării cererii, ODA încheie un contract de colaborare cu banca sau organizația de creditare nebancară, care conține cel puțin următoarele elemente obligatorii:

1) denumirea părților;

- 2) obiectul contractului;
- 3) drepturile și obligațiile părților, inclusiv necesitatea respectării prevederilor pct. 14 și 16;
- 4) expunerea maximă față de entitatea financiară parteneră;
- 5) modul de colaborare a părților în procesul de acordare, executare, restituire și raportare a finanțărilor din mijloacele financiare ale FACEM, inclusiv modalitatea de accesare a unor produse de finanțare noi;
- 6) condițiile produselor de finanțare, valoarea finanțărilor și costurile aferente;
- 7) garantarea rambursării de către bancă sau organizația de creditare nebancară a mijloacelor financiare către ODA cu mijloacele bănești aflate în conturile bancare și drepturile de creanță ce decurg din raporturile acestora cu debitorii proprii.

23. ODA publică și actualizează pe pagina sa web oficială lista entităților financiare partenere.

Secțiunea a 4-a. Cererea de finanțare și contractul de finanțare cu solicitantul/beneficiarul

24. Lista documentelor și a informațiilor pe care trebuie să le prezinte solicitantul în procesul de acordare a finanțării din mijloacele financiare ale FACEM este elaborată de ODA și pusă la dispoziția entităților financiare partenere înainte de lansarea produsului de finanțare pe piață.

25. Entitatea financiară parteneră afișează la sediile sucursalelor sale și pe pagina sa web oficială informația despre produsele de finanțare din contul mijloacelor financiare ale FACEM și criteriile de eligibilitate pentru beneficiari.

26. Entitatea financiară parteneră evaluează cererea de finanțare a solicitantului în termen de cel mult 15 zile lucrătoare de la data prezentării tuturor documentelor și a informațiilor necesare pentru evaluarea cererii, conform condițiilor stabilite de ODA și propriilor reguli de evaluare.

27. După aprobarea cererii de finanțare și emiterea deciziei de creditare, entitatea financiară parteneră transmite către ODA, prin intermediul mijloacelor electronice, setul complet de acte aferent tranzacției, însoțit de o solicitare oficială de aprobare a finanțării (conform modelului aprobat de ODA).

28. În decurs de 5 zile lucrătoare de la data primirii setului complet de documente, ODA examinează solicitarea entității financiare partenere (cererea de finanțare a beneficiarului și actele anexate) în conformitate cu reglementările interne, contractul cu finanțatorul/creditorul/donatorul, contractul de colaborare și

produsele de finanțare și emite o decizie de aprobare sau refuz a/al finanțării, care este transmisă entității financiare partenere.

29. În cazul deciziei de aprobare a finanțării, ODA încheie cu entitatea financiară parteneră un contract adițional, care va conține toate elementele specifice finanțării oferite entității, datele privind produsul de finanțare oferit beneficiarului, datele aferente entității și beneficiarului, drepturile și obligațiile specifice ale ODA și ale entității. Contractul adițional se anexează la contractul de colaborare și este parte integrantă a acestuia.

30. În decurs de 2 zile lucrătoare de la semnarea contractului adițional de către ambele părți, ODA transferă entității financiare partenere mijloacele financiare aferente sumei aprobate a tranzacției, în conformitate cu contractul de colaborare (inclusiv contractul adițional), și produsele de finanțare.

31. Entitatea financiară parteneră nu percepe de la solicitant și/sau beneficiar comisioane pentru procesarea cererii de finanțare, comisioane pentru administrarea creditelor, comisioane de rambursare anticipată sau orice alte plăți adiționale, cu excepția unui comision unic la acordarea creditului pentru acoperirea costurilor juridice ce țin de documentarea cererii, care nu va depăși 0,5% din suma creditului.

32. După încheierea contractului de finanțare cu beneficiarul și debursarea (efectuarea plății) a mijloacelor financiare, entitatea financiară parteneră administrează executarea contractului și reține din suma periodică rambursată de beneficiar marja dobânzii care îi revine, transferând restul sumei la contul trezorerial al FACEM.

Secțiunea a 5-a. Raportarea și monitorizarea entității financiare partenere și a beneficiarului

33. Entitatea financiară parteneră raportează lunar către ODA informația despre respectarea condițiilor contractuale și finanțările acordate din mijloacele financiare ale FACEM în modul stabilit de ODA.

34. ODA monitorizează entitatea financiară parteneră în procesul de valorificare a mijloacelor FACEM privind respectarea condițiilor contractuale în modul stabilit de ODA.

Secțiunea a 6-a. Gestionarea riscurilor

35. În cazurile stabilite în Legea nr. 179/2016 cu privire la întreprinderile mici și mijlocii, în Legea nr. 419/2006 cu privire la datoria sectorului public, garanțiile de stat și recreditarea de stat, în alte acte normative, în statutul și reglementările interne ale ODA, în acordurile cu partenerii de dezvoltare și donatorii, precum și în cazul nerespectării de către entitatea financiară parteneră a unei sau mai multor condiții ale contractului de colaborare, după evaluarea riscurilor aferente, ODA poate limita sau suspenda dreptul acesteia de a solicita, a obține, a acorda și a gestiona finanțări prin instrumentele de finanțare ale FACEM sau poate solicita rezoluțiunea contractului de colaborare.

36. Dreptul ODA de a limita sau de a suspenda anumite drepturi contractuale ale entității financiare partenere sau de a solicita rezoluțiunea contractului de colaborare, stabilit în pct. 35, precum și situațiile specifice în care aceste drepturi pot fi exercitate vor fi specificate în reglementările interne ale ODA și în contractele de colaborare. Asemenea prevederi pot fi stabilite și în acordurile cu partenerii de dezvoltare și donatorii.

37. În cazul limitării sau al suspendării drepturilor menționate în pct. 35 și 36, ODA are dreptul să solicite:

1) transferul total sau parțial la contul trezorerial al FACEM, într-un termen stabilit, al soldurilor mijloacelor financiare nevalorificate de entitatea financiară parteneră și/sau de beneficiari;

2) transferul total sau parțial la contul trezorerial al FACEM, într-un termen stabilit, al soldurilor mijloacelor financiare rambursate de beneficiari către entitatea financiară parteneră, dar netransferate de aceasta la contul trezorerial al FACEM, cu reținerea de către entitate a dobânzilor și a comisioanelor ce i se cuvin;

3) transferul total sau parțial la contul trezorerial al FACEM, într-un termen stabilit, al soldurilor mijloacelor financiare acordate de entitatea financiară parteneră către beneficiari (soldurile creditelor active);

4) preluarea totală sau parțială de către o altă entitate financiară parteneră a portofoliului de instrumente de finanțare oferite de entitatea financiară parteneră respectivă.

38. În cazul rezoluțiunii contractului de colaborare, conform pct. 35 și 36, ODA solicită anticipat transferul total la contul trezorerial al FACEM, în termen de 10 zile lucrătoare de la data rezoluțiunii, al tuturor soldurilor mijloacelor financiare gestionate de entitatea financiară parteneră, inclusiv al soldurilor creditelor active acordate beneficiarilor. Alternativ solicitării rambursării anticipate a creditelor active, ODA are dreptul de a asigura preluarea de către o altă entitate financiară parteneră a portofoliului de instrumente de finanțare oferite de entitatea financiară parteneră respectivă.

39. Entitatea financiară parteneră își asumă în totalitate riscul de credit în raport cu beneficiarul, în conformitate cu produsul de finanțare, contractul de finanțare cu beneficiarul și contractul de colaborare cu ODA.

40. În cazul întârzierii achitării obligațiilor contractuale față de ODA, entitatea financiară parteneră achită o dobândă de întârziere pentru perioada respectivă la rata stabilită în art. 942 din Codul civil al Republicii Moldova nr. 1107/2002.

IV. MODUL DE FORMARE ȘI UTILIZARE A MIJLOACELOR FINANCIARE

41. Mijloacele financiare ale FACEM se constituie, se obțin sau se acumulează din alocările de la bugetul de stat, mijloacele financiare alocate de către partenerii de dezvoltare și/sau donatori (credite/împrumuturi, asistență financiară și tehnică, granturi), veniturile obținute din creditare și recreditare (comisioane și dobânzi), uzufructul obținut din investirea mijloacelor financiare disponibile și din alte surse legale.

42. Comisionul pentru acoperirea cheltuielilor administrative ale ODA privind organizarea și funcționarea FACEM constituie cel mult 1% anual din soldul creditelor acordate de entitățile financiare partenere din mijloacele financiare ale FACEM, fiind încasat de la beneficiari și achitat de entitățile financiare partenere către ODA în conformitate cu prevederile contractelor de colaborare.

43. Mijloacele financiare ale FACEM sunt utilizate pentru realizarea obiectivelor stabilite în pct. 7 prin oferirea accesului întreprinderilor la finanțare accesibilă prin intermediul băncilor și organizațiilor de creditare nebanară, precum și pentru acoperirea cheltuielilor administrative ale ODA privind organizarea și funcționarea FACEM în limitele aprobate anual prin bugetul ODA.

44. Mijloacele financiare ale FACEM sunt plasate/investite și gestionate de ODA prin intermediul conturilor trezoreriale ale ODA stabilite conform pct. 3 din Statutul Instituției Publice Organizația pentru Dezvoltarea Antreprenoriatului, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 487/2022, prevederilor Legii finanțelor publice și responsabilității bugetar-fiscale nr. 181/2014, cu respectarea prevederilor acordurilor cu partenerii de dezvoltare și donatorii, ținând o evidență contabilă separată.

45. ODA este responsabilă de gestionarea eficientă a mijloacelor financiare ale FACEM.

V. MONITORIZAREA ȘI EVALUAREA ACTIVITĂȚII FACEM

46. Evidența și raportarea mijloacelor financiare ale FACEM se efectuează conform legislației în domeniul contabilității aplicabile instituțiilor publice, cu respectarea, după caz, a prevederilor acordurilor cu partenerii de dezvoltare și/sau donatorii.

47. ODA elaborează un raport anual privind activitatea FACEM, pe care îl publică pe pagina sa web oficială până la data de 31 mai a anului următor celui de gestiune.

48. Controlul asupra activității ODA în gestionarea FACEM se efectuează în conformitate cu legislația, statutul său și acordurile cu partenerii de dezvoltare, donatorii.

Nota informativă
la proiectul hotărârii Guvernului pentru aprobarea Regulamentului cu
privire la activitatea Fondului pentru antreprenoriat și creștere economică
a Moldovei

1. Denumirea autorului și, după caz, a participanților la elaborarea proiectului

Proiectul hotărârii Guvernului pentru aprobarea Regulamentului cu privire la activitatea Fondului pentru antreprenoriat și creștere economică a Moldovei, a fost elaborat de Ministerul Dezvoltării Economice și Digitalizării al Republicii Moldova, cu participarea Instituției Publice Organizația pentru Dezvoltarea Antreprenoriatului (ODA).

2. Condițiile ce au impus elaborarea proiectului de act normativ și finalitățile urmărite

Una din problemele de bază care constrânge dezvoltarea sectorului privat din Republica Moldova este accesul limitat la finanțarea activității economice.

Întreprinderile din Republica Moldova continuă să se confrunte cu accesul limitat la finanțare a activității economice proprii, ceea ce determină înregistrarea constrângerilor în creșterea și extinderea afacerilor.

Creșterea și raționalizarea activității economice se realizează prin investiții, care sunt finanțate, în special, prin intermediul instrumentelor financiare pe termen lung.

Accesul limitat la finanțare întreprinderilor din Republica Moldova, inclusiv a IMM-urile, este determinat de mai multe cauze, însă printre cauzele de bază, care vor fi abordate în calitate de probleme indirecte care afectează mediul de afaceri, se referă la:

- **Costurile mari ale creditelor.** Ratele efective ale dobânzilor, deși comparabile cu țările cu un nivel similar de dezvoltare, sunt înalte în comparație cu profiturile generate de către mediul de afaceri. Ratele înalte ale dobânzilor limitează interesul mediului de afaceri de a realiza investiții și de a crește și extinde afacerile. În special, ratele mari ale dobânzilor limitează accesul la finanțare al IMM-urilor, care au o capacitate de plată și de acoperire a costurilor mai mică decât întreprinderile mari;

- **Oportunități extrem de reduse de accesare a instrumentelor financiare pe termen lung,** ca efect al diversificării reduse a instrumentelor financiare la care ar putea avea acces mediul de afaceri, absența investitorilor instituționali și disponibilitatea limitată a intermediarilor financiare de atragere a resurselor financiare pe termen lung pentru finanțarea proiectelor de dezvoltare.

Problemele menționate determină întreprinderile, în special IMM-urile, să-și finanțeze proiectele de dezvoltare și capitalul circulant din surse de finanțare limitate și cu costuri mai mari, și anume din: creditele comerciale, capitalul propriu sau alte resurse interne, împrumuturi de la persoane fizice.

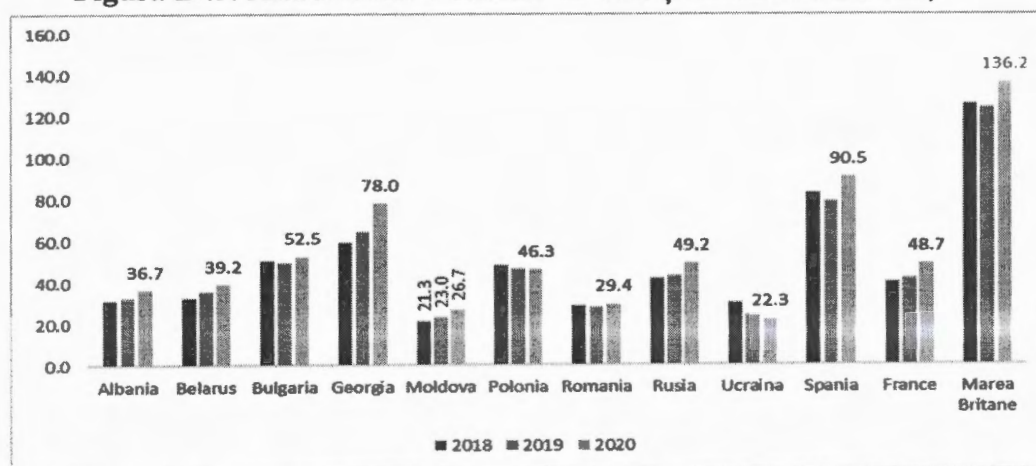
Accesul la finanțare a fost permanent identificat printre provocările majore pentru impulsivarea activității economice a mediului afaceri în Republica Moldova și fortificarea creșterii economice. În pofida recunoașterii de către decidenți a importanței problemei și considerării acesteia printre prioritățile fundamentale ale principalelor strategii și programe de dezvoltare, accesul la finanțare a fost identificat constant de către reprezentanții sectorului privat, în special de IMM-uri, drept una dintre constrângerile de bază care prohibitează dezvoltarea.

ÎMM-urile au un rol important în economia unei țări, deoarece reprezintă partea preponderentă a numărului de întreprinderi și denotă o contribuție importantă la crearea de locuri de muncă și dezvoltarea economiilor naționale. Peste 98% din numărul de întreprinderi înregistrate în anul 2020 în Republica Moldova, constituia IMM-urile, din care, partea preponderentă reprezintă întreprinderile micro (85% din total întreprinderi). În cadrul IMM-urilor activau circa 60% dintre numărul de salariați angajați în cadrul întreprinderilor naționale, ceea ce denotă că 6 din 10 locuri de muncă sunt generate de IMM-uri. Având o capacitate mai mică de producție comparativ cu întreprinderile mari, IMM-urile dețin circa 39% din venitul din vânzări al tuturor întreprinderilor. Venitul din vânzări mediu anual al IMM constituie circa 2,6 mil lei/întreprindere sau de peste 108 ori mai mic decât venitul mediu anual înregistrat de întreprinderile mari (284 mil lei/întreprindere).

Conform unui studiu al Băncii Mondiale din 2019 (Ancheta întreprinderilor 2019), întreprinderile din Republica Moldova consideră că accesul la finanțare este al 5-lea cel mai mare obstacol în activitate din 10 cele mai mari evidențiate în studiu, situându-se la nivelul similar înregistrat în Europa și Asia Centrală. Deși percepția s-a redus esențial față de anul 2009, totuși nivelul înalt al percepției accesului la finanțare ca un obstacol în activitate, reduce din potențialul de dezvoltare al economiei naționale.

Nivelul de creditare în Republica Moldova, deși înregistrează creșteri în ultimii ani, continuă să se mențină încă la un nivel redus, comparativ cu țările din regiune (figura nr. 1). Astfel, conform informațiilor Fondului Monetar Internațional (FMI), se constată că rata creditelor bancare și nebancare din PIB constituie circa 26,7% în anul 2020, înregistrând cel mai mic nivel din regiune, cu excepția Ucrainei.

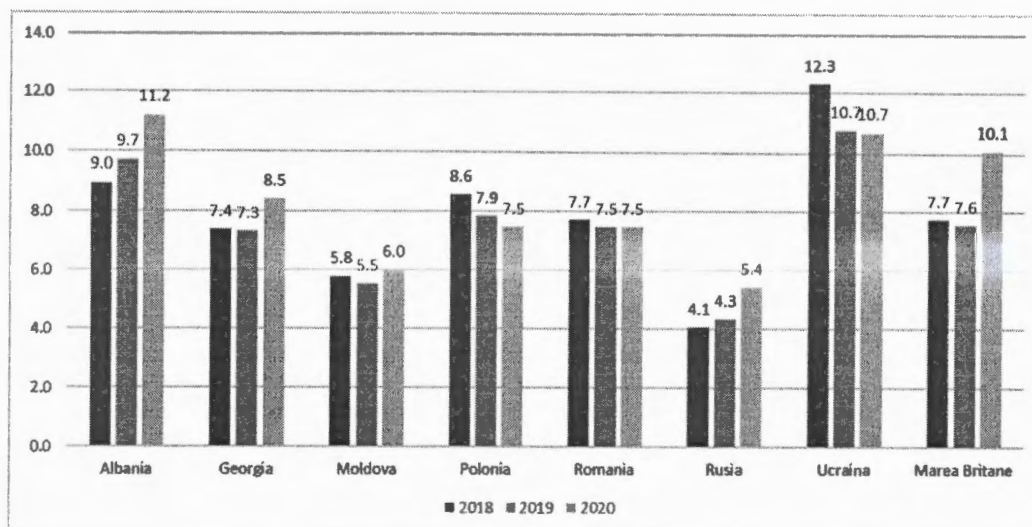
Figura nr.1. Rata soldului creditelor bancare și nebancare din PIB, %

Sursa: Banca de date FMI, <https://data.imf.org/?sk=E5DCAB7E-A5CA-4892-A6EA-598B5463A34C&slid=1390030341854>

Creditarea IMM-urilor în Republica Moldova este aproape la cel mai mic nivel din regiune, ceea ce demonstrează un nivel redus al creditării IMM-urilor și confirmă existența unui deficit potențial de resurse pentru IMM. În cazul creditelor acordate către IMM situația este și mai nefavorabilă dezvoltării economiei naționale. Astfel, rata creditelor bancare acordate IMM-urilor (lipsă de informație pentru creditele nebancare acordate IMM-urilor) este de circa 6% în anul 2020, înregistrând o ușoară creștere în anul 2021 (6,5%).

Figura nr.2. Rata din PIB a soldului creditelor bancare atrase de IMM-uri, %

Sursa: Banca de date FMI, <https://data.imf.org/?sk=E5DCAB7E-A5CA-4892-A6EA-598B5463A34C&slid=1390030341854>

Aprobarea *Regulamentului cu privire la activitatea Fondului pentru antreprenoriat și creștere economică a Moldovei*, este determinat de inițiativa statului privind crearea **Fondului pentru antreprenoriat și creștere economică a Moldovei** (în continuare – **FACEM**) în vederea executării acțiunii 4.7.9. din Planul de acțiuni al Guvernului pentru anii 2021-2022, aprobat prin HG nr.235/2021 (Elaborarea pachetului de reglementări pentru constituirea fondului de creditare cu dobândă redusă și a programului de finanțare a întreprinderilor mici și mijlocii (Fondul de accelerare și dezvoltare a economiei sustenabile)).

Fondul pentru antreprenoriat și creștere economică a Moldovei (FACEM) va constitui un instrument alternativ de finanțare cu costuri reduse a proiectelor investiționale/de dezvoltare și extindere inițiate de IMM-uri.

Aprobarea Regulamentului este necesar în vederea asigurării cadrului normativ primar privind constituirea Fondului și reglementării principiilor de bază privind activitatea acestui (integrarea organizatorico-structurală în cadrul ODA, scopul constituirii, sursele de finanțare, cadrul normativ de organizare și funcționare).

Motivația acestui instrument apare în situația în care accesul la finanțare rămâne una din principalele probleme cu care se confruntă IMM-urile.

Principalele cauze care au determinat accesul limitat la finanțare a IMM-urilor sunt:

- **Număr limitat de companii bancabile** (cu acces la credite), ceea ce nu permite expansiunea rapidă a activităților economice ale IMM-urilor. Eficiența economică redusă (ROA, ROE), rata mare a întreprinderilor cu pierderi financiare, volatilitatea mare a pierderilor, abilități limitate de management financiar și planificare a business-ului, determină înregistrarea unei rate mari a refuzurilor pentru creditare (56% pentru întreprinderile mici și 18% pentru întreprinderile mijlocii, media europeană fiind de 11% pentru întreprinderile mici și 5,5% pentru întreprinderile mijlocii – studiul Băncii Mondiale, 2019). Capacitatea redusă de autofinanțare din capitalul propriu a IMM este argumentată și menținerea încă a ponderii mare a IMM-urilor care înregistrează pierderi din activitatea economică desfășurată;

- **Solicitățile mari de acoperire cu capital** (costul mediu al creditelor este de 12-15% în România, în timp ce în Europa este de 5-7%);

alte garanții (colateral) încă este o preocupare mare a accesului la creditare. Conform sondajului Băncii Mondiale, solicitările de colateral sunt de circa 160 % din valoarea creditului (probabil pornind de la valoarea de piață a colateralului);

• ***Ratele dobânzilor încă prea mari solicitate de mediul bancar și nebancar.*** Capacitatea de plată redusă a IMM-urilor, ca efect a deficiențelor economice menționate, apetitul la profit ridicat al intermediarilor financiari, rata creditelor neperformante mare (riscul de credit mare), determină stabilirea unei marje bancare mari la credite. În special, politicile antiinflaționiste ale BNM din ultima perioadă reduc esențial accesul la creditare a IMM-urilor;

• ***Creșterea costurilor creditelor pe termen mediu și lung ca efect al lipsei resurselor de finanțare (depozite) pe aceleași termene.*** Astfel, principala sursă de finanțare a creditelor sunt depozitele bancare. Conform informațiilor BNM, partea preponderentă a depozitelor sunt atrase pe o perioadă de până la 12 luni. Pe de altă parte, pentru finanțarea proiectelor de dezvoltare/investiționale sunt necesare resurse pe termen mediu și lung. Astfel, partea preponderent a resurselor atrase pe termen scurt (depozite) sunt utilizate pentru finanțarea creditelor de la 1-5 ani. Aceste disproporționalități sunt mai puțin riscante în perioadele cu stabilitate economică și politică, deoarece depozitele bancare se mențin în sistemul bancar și pot finanța continuu resursele. Pentru acoperirea acestor disproporții, în vederea generării resurselor financiare suficiente pentru onorarea datoriilor pe depozitele pe termen scurt, băncile majorează costul resurselor creditare;

• ***Nevalorificarea la o rentabilitate așteptată a resurselor (depozitelor) atrase de către bănci,*** ca efect al „înghețării” unei părți consistente din aceste resurse în rezervele obligatorii ale BNM (40% în MDL și 45% în valută din septembrie 2022), ceea ce determină creșterea costurilor de creditare, în condițiile în care băncile sunt orientate spre menținerea aceluiași profituri. Prin rezervele obligatorii, BNM urmărește, în special, să influențeze marja bancară (diferența dintre ratele dobânzilor la creditele acordate și depozitele atrase) și, respectiv, costul și dinamica creditelor, și a ratei inflației. Rezervele obligatorii ale BNM sunt remunerate (cu rata dobânzii la depozitele overnight), însă în perioadele obișnuite, generează o rentabilitate de aproape 3 ori mai mică decât creditele;

• ***Diversificarea redusă a instrumentelor de finanțare.*** În statele dezvoltate, instrumentele financiare la care au acces IMM-urile pentru finanțarea business-ului sunt mult mai diverse decât în Republica Moldova, unde instrumentele de bază sunt creditele și resursele proprii/interne ale IMM. Leasingul și titlurile financiare de creanță (obligațiuni corporative, municipale, etc) sunt limitate (obligațiunile corporative lipsesc). În țările dezvoltate și cu piețe de capital active, instrumentele de finanțare sunt mult mai diverse, și anume se utilizează: creditul bancar, capital de risc (venture capital), finanțarea participativă (crowdfunding), factoring, investitori providențiali (business angels), leasing, oferte publice la bursă (IPO), obligațiunilor corporative.

Mai mult ca atât, în contextul crizei inflaționiste din ultima perioadă, înăsprirea politicii monetare dar și aversiunii la risc a deponenților, accesul la creditele bancare devine și mai dificil, atât din perspectiva dobânzilor, maturității și gajului (creșterea riscului de credit).

Prin urmare, în scopul reducerii costurilor de creditare a mediului de afaceri, se impune identificarea oportunităților de finanțare din resurse atrase pe termen mediu și lung cu costuri mai reduse decât resursele atrase pe termen scurt.

oportunitatea reducerii ratei dobânzii la credite.

În acest context, obiectivele urmărite de inițiativa statului se referă la următoarele:

- Furnizarea de resurse financiare accesibile și pe termen lung pentru IMM-uri cu o rată a dobânzii mai mică decât cea de piață;
- Dezvoltarea întreprinderilor mici și mijlocii din domeniile strategice și prioritare ale economiei naționale, cu potențial de creștere;
- Stimularea creării și menținerii locurilor de muncă prin sprijinirea întreprinderilor mici și mijlocii care contribuie la creșterea economică și a ocupării forței de muncă;
- Sporirea suportului financiar oferit de stat întreprinderilor mici și mijlocii;
- Facilitarea accesului la finanțare a afacerii întreprinderilor mici și mijlocii cu potențial de creștere și dezvoltare;
- Sporirea competitivității întreprinderilor mici și mijlocii prin oferirea finanțării accesibile.

În același timp, participarea băncilor și organizațiilor de creditare nebancară în calitate de entități financiare partenere este atractivă, având în vedere că acestea vor avea oportunități de afaceri, printre care pot fi enumerate următoarele:

- susținerea clienților săi în finanțarea proiectelor investiționale cu rentabilitate înaltă, dar cu durată mare de implementare, care au efecte economice (profit) pentru IMM în viitor;
- posibilitatea de atragere a noi clienți pentru finanțare cu care se vor stabili relații pe termen lung, deservirea acestora fiind complementată cu alte produse și servicii bancare, inclusiv alte tipuri de finanțări;
- obținerea unor venituri din activitatea de finanțare la o marjă a dobânzii predictibile;
- posibilitatea contractării produselor de garantare a creditelor contractate de IMM, oferite de Fondul de Garantare a Creditelor;
- evaluarea realistă a proiectelor investiționale înaintate pentru finanțare, pe partea de povară creditară asupra IMM;
- resursele financiare atrase de entitățile financiare partenere din depozite și/sau bănci, cu costuri de piață, care de asemenea sunt purtătoare de costuri și riscuri operaționale, vor fi utilizate și în continuare pentru finanțarea produselor cu risc de credit, conform politicilor entităților financiare partenere.

De asemenea, criteriile de eligibilitate aplicate entităților financiare partenere vor asigura ca marja de risc a acestora pentru IMM-uri să fie net inferioară marjei dobânzii stabilită în produsele de finanțare propuse de FACEM.

3. Descrierea gradului de compatibilitate pentru proiectele care au ca scop armonizarea legislației naționale cu legislația Uniunii Europene

Proiectul nu conține norme privind armonizarea legislației naționale cu legislația Uniunii Europene.

4. Principalele prevederi ale proiectului și evidențierea elementelor noi

Proiectul textului hotărârii Guvernului conține următoarele aspecte principale:

- aprobarea Regulamentului cu privire la activitatea Fondului pentru antreprenoriat și creștere economică a Moldovei (descriș în detalii mai jos);
- redenumirea subdiviziunii ODA din FADE în FACEM;
- stabilirea intrării în vigoare a proiectului la data publicării în Monitorul Oficial.

Argumentul constă în faptul, că ÎMM, inclusiv cele ce s-au încadrat recent în această categorie conform noilor plafoane stabilite de Legea nr.179/2016, să poată obține, cât mai repede posibil, suport prin schemele de ajutor destinate ÎMM. Or, în condițiile ultimilor 3 ani de crize multiple suprapuse, agenții economici au nevoie stringentă de suport consistent, debursat rapid, or aceste nevoi sunt în creștere continuă.

Regulamentul cu privire la activitatea Fondului pentru antreprenoriat și creștere economică a Moldovei, stabilește principiile de bază privind activitatea FACEM.

Capitolul I. Stabilește dispozițiile generale și principiile de activitate: (i) *transparența*, (ii) *diversitatea*, (iii) *egalitatea*, (iv) *libera concurență* și (v) principiul *primul venit, primul servit*, conform cărora este desfășurată întreaga activitate FACEM. La fel în Capitolul I. sunt descrise noțiunile de bază utilizate pe parcursul textului Regulamentului.

Capitolul II. Definește misiunea Fondului, care constă în susținerea dezvoltării sectorului ÎMM din Republica Moldova prin facilitarea accesului la finanțare cu costuri reduse și obiectivele de bază a Fondului: (i) dezvoltarea ÎMM din domeniile strategice și prioritare ale economiei naționale, cu potențial de creștere; (ii) stimularea creării și menținerii locurilor de muncă prin sprijinirea ÎMM care contribuie la creșterea economică și a ocupării forței de muncă; (iii) sporirea suportului financiar oferit de stat ÎMM; (iv) facilitarea accesului la finanțare a afacerii ÎMM cu potențial de creștere și dezvoltare; (v) sporirea competitivității ÎMM prin oferirea finanțării accesibile.

Capitolul III. Descrie aspectele de bază în gestionarea și organizarea activității FACEM și anume:

- *FACEM* este creat și va funcționa în cadrul ODA cu statut de subdiviziune internă, fără personalitate juridică;

- *Fondul are drept scop* oferirea accesului ÎMM la finanțare accesibilă prin intermediul băncilor și organizațiilor de creditare nebancaară eligibile;

- *ODA* oferă mijloace financiare băncilor și organizațiilor de creditare nebancaară eligibile din resursele financiare ale FACEM, în baza contractelor încheiate cu acestea și în conformitate cu limitele de finanțare stabilite;

- *Fondul este finanțat din alocările de la bugetul de stat*, mijloacele financiare alocate de către partenerii de dezvoltare și/sau donatori (credite/împrumuturi, asistență financiară și tehnică, granturi), veniturile obținute din creditare și recreditare, uzufructul obținut din investirea mijloacelor financiare disponibile și din alte surse legale;

- *ODA va elabora, va dezvolta și va aproba* produse de finanțare oferite din mijloacele financiare ale Fondului;

- *Produsele de finanțare* vor fi elaborate în conformitate cu prioritățile de politici publice stabilite de Guvern, obiectivele de dezvoltare a ÎMM stabilite de Ministerul Dezvoltării Economice și Digitalizării al Republicii Moldova, alte autorități ale administrației publice, condițiile stabilite de acordurile partenerilor de dezvoltare și/sau donatorilor. Produsele de finanțare vor fi elaborate în conformitate cu prioritățile de politici publice stabilite de Guvern, obiectivele de dezvoltare a ÎMM stabilite de Ministerul Dezvoltării Economice și Digitalizării al Republicii Moldova, alte autorități ale administrației publice, condițiile stabilite de acordurile partenerilor de dezvoltare și/sau donatorilor.

colaborare încheiat de ODA cu acestea și în limita resurselor financiare disponibile;

- *Beneficiarii produselor* vor fi IMM-urile din Republica Moldova, care întrunesc condițiile de eligibilitate stabilite de proiect;

- *Entitățile financiare partenere* (EFP) a Fondului vor fi băncile sau organizațiile de creditare nebanară, care au încheiat un contract de colaborare cu ODA și care întrunesc condițiile de eligibilitate stabilite de proiect;

- *Instrumentele de finanțare* oferite de Fond vor constitui: credite, compensare totală sau parțială a costurilor creditelor (dobânda, comisioane, taxe, prime de asigurare și alte plăți aferente creditelor pe care trebuie să le suporte beneficiarul) sau alte mijloace de finanțare oferite IMM-urilor, din mijloacele financiare ale Fondului, în modul prevăzut de proiect;

- *Mecanismul de aprobare a finanțării* - entitatea financiară parteneră evaluează cererea de finanțare și documentele anexate la cerere și prezentate de solicitant, ulterior deciziei de creditare, actele sunt transmise spre aprobare către ODA. În cazul deciziei de acceptare a finanțării, ODA va transfera entității financiare mijloacele financiare aferente sumei aprobate a tranzacției, în conformitate cu contractul de colaborare și produsele de finanțare;

- *Entitatea financiară parteneră își asumă în totalitate riscul de credit* în raport cu beneficiarul, în conformitate cu produsul de finanțare și contractul de colaborare cu ODA.

Capitolul IV. Modul de formare și utilizare a mijloacelor financiare. Astfel resursele financiare ale FACEM se constituie din alocările de la bugetul de stat, mijloacele financiare alocate de către partenerii de dezvoltare și/sau donatori (credite/împrumuturi, asistență financiară și tehnică, granturi), veniturile obținute din creditare și recreditare (comisioane), uzufructul obținut din investirea resurselor financiare disponibile și din alte surse legale și sunt gestionate de ODA prin intermediul contului trezorerial în conformitate cu prevederile Legii finanțelor publice și responsabilității bugetar-fiscale nr.181/2014. Comisionul pentru acoperirea cheltuielilor administrative ale ODA privind organizarea și funcționarea FACEM constituie cel mult 1% din soldul creditelor acordate de entitățile financiare partenere din mijloacele financiare ale FACEM, fiind încasat de la beneficiari și achitat de entitățile financiare partenere către ODA în conformitate cu prevederile contractului de colaborare.

În scopul asigurării sustenabilității Fondului, resursele financiare disponibile urmează a fi investite în valori mobiliare de stat, depozite deschise la Banca Națională a Moldovei sau alte instrumente financiare disponibile.

Capitolul V. Stabilește mecanismul de evaluare și monitorizarea a activității Fondului, elaborarea raportului de activitate, periodicitatea raportării și controlul asupra acestuia.

5. Fundamentarea economico-financiară

Pentru inițierea prognozei efectelor economice ale intervenției statului, au fost stabiliți următorii indicatori de referință pentru activitatea Fondului, care v-or asigura atingerea obiectivelor preconizate.

Tabelul nr.1. Indicatori de referință planificați pentru atingerea obiectivelor de către Fond

Indicatori	U.M.	2022	2023	2024	2025
Numărul de proiecte finanțate/credite	unități	100	500	1,000	1,200
Valoarea medie a unui credit	mil lei/credit	700	900	1,000	1,100
Fonduri de finanțare (FADE) - total	mil lei	70	450	1,000	1,320

Indicatorii de referință menționați au constituit baza identificării impactului intervenției asupra activității IMM-urilor și Bugetului Public Național (BPN).

Estimările realizate denotă următoarele rezultate economice de impact pentru perioada 2022-2025:

- Creditele IMM vor crește cu 2,8 miliarde lei sau cu 6%, ceea ce va determina o pondere de circa 12,1% din valoarea totală a creditelor IMM;

- Numărul de salariați (s-a echivalat cu numărul de locuri de muncă), va crește cu 18,9 mii persoane sau 2,3%, ceea ce determină o pondere de circa 4,7% din numărul total de salariați care vor activa în cadrul IMM-urilor;

- Veniturile fiscale la BPN vor crește cu 13,0 miliarde lei sau 3,9%, ceea ce determină o pondere de circa 3,7% din veniturile fiscale generate de BPN total pe economie.

Impactul divizat pe bugetele componente ale bugetului public național sunt prezentate în tabelul nr.2.

Tabelul nr.2. Indicatorii de impact economic asupra bugetelor componente ale BPN

Indicatori	U.M.	2022	2023	2024	2025
Venituri fiscale la BPN (IT, CAS, PAM)	mil lei	0.38	2.3		
Bugetul de stat (IT) - total, din care:	mil lei	0.36			
Impozit pe venit - persoane fizice	mil lei				
Fondul de asigurare ob. de asist. m					
Bugetul de a					

Sursa: Calcule realizate de autori

Comisionul pentru acoperirea cheltuielilor administrative ale ODA privind organizarea și funcționarea FACEM constituie cel mult 1% din soldul creditelor acordate de entitățile financiare partenere din mijloacele financiare ale FACEM, fiind încasat de la beneficiari și achitat de entitățile financiare partenere către ODA în conformitate cu prevederile contractului de colaborare.

În scopul capitalizării FACEM, din bugetul de stat pentru anul 2022 au fost alocate către IP ODA 70 milioane lei. Astfel în vederea constituirii fondului FACEM I.P ODA înregistrează un sold de 70 milioane lei care urmează a fi utilizat inclusiv pe parcursul anului 2023. Totodată, fondul FACEM urmează a fi capitalizat în dependență din resursele bugetare cât și din resursele financiare care ar putea fi atrase de la partenerii de dezvoltare.

Ministerul Dezvoltării Economice și Digitalizării al Republicii Moldova împreună cu IP ODA depun eforturi pentru a identifica parteneri de dezvoltare, care ar fi dispuși să aloce resurse financiare pentru facilitarea accesului IMM la finanțare. În acest sens, au fost inițiate consultări cu potențiali parteneri de dezvoltare, inclusiv din Germania (KfW), Franța (Alianța Franceză de Dezvoltare).

6. Modul de încorporare a actului în cadrul normativ în vigoare

Adoptarea actului normativ nu necesită modificarea altor acte normative.

7. Avizarea și consultarea publică a proiectului

Proiectul a fost supus avizării și consultării publice, în conformitate cu procedura stabilită prin Legea nr. 100/2017 cu privire la actele normative și Legea nr. 239/2008

8. Constatările expertizei anticorupție

Proiectul a fost supus expertizei anticorupție în procesul desfășurării procesului de avizare, propunerile și obiecțiile fiind reflectate în Sinteza obiecțiilor și propunerilor (recomandărilor) la proiectul hotărârii Guvernului pentru aprobarea Regulamentului cu privire la Fondul pentru antreprenoriat și creștere economică a Moldovei (număr unic 775/ME/2022).

9. Constatările expertizei de compatibilitate

Proiectul nu conține norme privind armonizarea legislației naționale cu legislația Uniunii Europene.

10. Constatările expertizei juridice

Proiectul a fost supus expertizei juridice în procesul desfășurării procesului de consultări publice. Informația referitoare la concluziile expertizei este reflectată în tabelul de sinteză.

11. Constatările altor expertize

Nu sunt necesare

**Viceprim-ministru,
Ministrul dezvoltării
economice și digitalizării**

Dumitru ALAIBA